

Láhka (2009:724) riikkasj unneplágoj ja unneplágogielaj birra
/Fábmuj boahtá I:2010-01-01/
Gájjkásasj biejadusá

1 § Dán lágan li biejadusá riikkasj unneplágoj, riikkasj unneplágogielaj ja tjuottjudusguovloj birra ja riektá birra unneplágogielajt ávkkít tjuottjudusfábmudagájn ja duobbmostávlájn, ja márrádusá muhtem vällggogisvuodaj birra ávddáskávládájman ja vuorrasijhuvson. Lágan li aj biejadusá lága adnema dábelijtjuovvoma birra.

2 § Riikkasj unneplágo li juvdára, roma, sáme, svierikuobmelattja ja duornosliegega Svieriga vällggogisvuodaj milta Europaráde rábmakonvensjávna hárráj riikkasj unneplágoj suoddjima birra (SÖ 2000:2) ja europalasj njuolgasusá riikkadajva- jali unneplágogielaj birra (SÖ 2000:3).

Giellalágan (2009:600) diededuvvá riikkasj unneplágogiela li suomagiella, jiddisj, meängiella (meänkieli), románagiella (romani chib) ja sámegiella.

3 § Tjuottjudusfábmudagá galggi gå la dárbbu sjiehtesláhkáj diededit riikkasj unneplágojda sijá rievtesvuodaj birra dán lága milta.

4 § Giellalágan (2009:600) diededuvvá sebrudagán la sierra ávdásvásstádus suoddjit ja ávddánahttet riikkasj unneplágogielajt.

Sebrudahka galggá ietján aj ávddánahttet riikkasj unneplágoj máhttelisvuodajt anodit ja ávdedit kultuvrasa Svierigin. Mánáj kultuvralasj identitehta ávdedibme ja unneplágogielasa ávkkim galggá sierraláhkáj ávddánahtteduvvat.

5 § Tjuottjudusfábmudagá galggi riikkasj unneplágojda vaddet máhttelisvuodav bájnattjit ássjijn ma sidjij guoski ja guhkás máhttelis rádedit unnepláhoávdástiddjij dakkár ássjijn. Tjuottjudusguovlo

6 § Tjuottjudusguovllon suomagiellaj li kommuвна Botkyrka, Eskilstuna, Váhtjer, Hallstahammar, Haninge, Haparanda, Huddinge, Håbo, Giron, Köping, Bájil, Sigtuna, Solna, Stockholm, Södertälje, Tierp, Upplands Väsby, Upplands-Bro, Uppsala, Älvkarleby, Österåker, Östhammar ja Övertorneå.

Tjuottjudusguovllon meängiellaj li kommuвна Váhtjer, Haparanda, Giron, Bájil ja Övertorneå.

Tjuottjudusguovllon sámegiellaj li kommuвна Árjepluovve, Árviesjávrrie, Berg, Váhtjer, Härjedalen, Jáhkámáhkke, Giron, Liksjuo, Máláge, Suorssá, Lusspie, Straejmie, Ubmeje, Vualtjere, Åre, Älvdalen ja Luvlieluspie.

7 § Ietjá kommuвна gå ma diededuvvi 6 § máhtti diededime mañjela bessat suomagiela, meängiela jali sámegiela tjuottjudusguovlluj. Márrádusáv vaj kommuვნna galggá tjuottjudusguovlluj oadtjot bessat, váldeduvvá ráddidusás. Ráddidus oadtju biejadusájt tjuottjudusguovlluj diededit dakkár iesjmiedogis sábrama birra.

Riektá suomagielav, meängielav ja sámegiela fábmuđagájn ávkkít

8 § Aktugattjajn la riektá suomagielav, meängielav ja sámegielav ávkkit ietjasa njálmálasj ja tjálasj aktavuodajn tjuottjudusguovlujn man geográfalasj doajmmabájkke állásit jali muhtem mudduj aktan gullu unneplågogiela tjuottjudusguovlujn. Dat gullu ássijda gánná aktugasj la oassebielle jali oassebiele sadjásasj, jus ássjen la tjuottjudusfábmudahkaj tjanos.

Jus aktugasj suomagielav, meängielav jali sámegielav ávkki dakkár ássjen, la fábmudahka vielggen njálmálasj vásstádusáv sámmi giellaj vaddet. Aktugattjajn gejn ij la juridijkalasj viehkke, la vil riektá ádnoma mañela oadtjot tjálasj járggálimev ássje márrádusás ja márrádustjieggmis suomagiellaj, meängiellaj ja sámegiellaj.

Fábmudahka galggá ietján aj rahtjat aktugattjajt ietjasa giellaj duosstot.

9 § Tjuottjudusguovlo álggolin la aktugattjajn riektá suomagielav, meängielav ja sámegielav ávkkit njálmálasj ja tjálasj aktavuodajn tjuottjudusfábmudagáj ássijn gánná aktugasj la oassebielle jali oassebiele sadjásasj, jus ássje máhtta giehtadaláduvvat barggijs gudi unneplågogielav bukti.

10 § Aktugattjajn la agev riektá suomagielav ja sámegielav ávkkit tjálasj aktavuodajn Rijkabiejve oahhtsij. Dan láhkáj la aj aktugattjaj tjálasj aktavuodajn Justitiekanslerijn, Oadjodájmudagáj, Várrófábmudagáj ja Nuppástimoahhtsijn (DO) ássijn gánná aktugasj la oassebielle jali oassebiele sadjásasj.

11 § Tjuottjudusfábmudagá galggi barggat vaj barge gávnnuji gudi suomagielav, meängielav ja sámegielav máhtti gá la dárbbu aktugattjaj aktavuodajn fábmudagáj.

12 § Tjuottjudusfábmudagá oadtju mierredit sierra ájgijt ja sierra sajev duostutjit guossididdje aktugattjajt gudi suomagielav, meängielav ja sámegielav ságasti, ja sierra telefávnnáájgijt adnet.

Riektá suomagielav, meängielav ja sámegielav duobbmotávllájn ávkkit

13 § /Ádá namádissa X § U:2009-

Oassebielen jali oassebiele sadjásasattjan la riektá riektáássjen jali ássjen, lenariektá, diggeriektá, gittaåbmudakduobbmotávllá, birásduobbmotávllá jali jávrreriektáduobbmotávllá lunna duobbmogievlijn, mij állásit jali muhtem mudduj aktan gullu kommuvnaj Váhtjer, Haparanda, Giron, Bájil ja Övertorneå, suomagielav jali meängielav ávkkit riektáássje jali ássje giehtadaládjijn, jus riektáássjen jali ássjen la tjanos soabmáasj dájs kommuvnajs. Dan láhkáj aj sámegiella dakkár duobbmotávllán duobbmogievlijn mij állásit jali muhtem mudduj aktan gullu kommuvnaj Árjepluovve, Váhtjer, Jáhkámáhkke jali Giron, jus riektáássjen jali ássjen la tjanos soabmáasj dájs kommuvnajs.

Riektá ávkkit suomagielav, meängielav ja sámegielav aj gábtjtjá duobbmotávllájt gáasi duobbmotávllá jali márrádus riektáássjen jali ássjen mij javladuvvá vuostasj bieken gujddiduvvá.

13 § /Fábmuj boahá I:2010-02-15/

Oassebielen jali oassebiele sadjásasattjan la riektá riektáássjen jali ássjen tjuottjudusriehtá, diggeriektá, gittaåbmudakduobbmotávllá, birásduobbmotávllá jali jávrreriektáduobbmotávllá lunna duobbmogievlijn, mij állásit jali muhtem mudduj aktan gullu kommuvnaj Váhtjer, Haparanda, Giron, Bájil ja Övertorneå, suomagielav jali meängielav ávkkit riektáássje jali

ássje giehtadaládjijn, jus riektáássjen jali ássjen la tjanos soabmásij dásj kommuvnajs. Dan láhkáj aj sámegiella dakkár duobbmotávllán duobbmogievlijn mij állásit jali muhtem mudduj aktan gullu kommuvnaj Árjepluovve, Váhtjer, Jáhkámáhkke jali Giron, jus riektáássjen jali ássjen la tjanos soabmásij dásj kommuvnajs.

Riektá ávkkít suomagielav, meängielav ja sámegiela aj gábtjtjå duobbmotávllåjt gåsi duobbmot jali måråduš riektååssjen jali ássjen mij javladuvvå vuostasj bieken gujddiduvvå. (Låhka 2009:857).

14 § Riektå ávkkít suomagielav, meängielav ja sámegiela riektååssjijn jali ássjijn duobbmotávllåjn 13 § milta gábtjtjå riektåv ássjetjållagijt ja tjålalasj duodastusåjt vaddet dan giellaj, riektåv oadtjot dajt ássjetjållagijt ma riektååssjåj jali ássjåj gulluji njålmålattjat jårggåluvvat dan giellaj ja riektå njålmålasj sjiehtadallamij duobbmotávllå åvdån såhkadit dav giela. Duobbmotávllå galggå ássjetjållagijt ja tjålalasj duodastusåv dårogiellaj jårggålåt, jus ij vuojnunagi la dåssjen.

Ietjån galggå duobbmotávllå aj rahtjat unneplågo giela ávkkít aktavuodajin oassebielijn jali oassebiele sadjåsattjajin.

Gåjkkå riektååssjijn jali ássjijn ma gábtjtjåduvvi riektås suomagielav, meängielav ja sámegiela duobbmotávllåjn ávkkít 13 § milta la oassebielen jali oassebiele sadjåsattjajin gånna ij la juridikalasj viehkke, riektå oadtjot jårggålum duobmov ja duobbmooarev jali mårådušåv ja måråduštjielggimav tjålalattjat dan giellaj gå ådnu.

15 § Gut sihtå suomagielav, meängielav jali sámegiela riektååssje jali ássje giehtadaládjijn duobbmotávllån ávkkít 13 § milta galggå dav ådnot gå riektååssje jali ássje ålgaduvvå jali vuostasj båle oassebielle galggå riektååssjen jali ássjen moalgedit.

Jårggålímånulvisåv 14 § goalmåt biehe milta galggå vahko sinna ådnot dat rájes gå duobbmot jali måråduš la diededuvvam, jus dakkár ånulvisåv ij la åvdebut ådnum riektååssje jali ássje giehtadaládjijn.

Jus ånulvis unneplågo giela jali jårggålímev ávkkít, ånoduvvå mañebut gå mij vuostasj ja nuppåt biehkijn javladuvvå de oadtju hilgoduvvat. Dakkár ånulvisåv aj oadtju hilggot jus la vuojnunagi hiebalgahtes ulmme.

16 § Jus oassebielen jali oassebiele sadjåsattjajin la riektå suomagielav, meängielav ja sámegiela gierregin ávkkít, galggå dålkkå gåhtjoduvvat mårådušåj milta 5 kap. 6-8 §§ och 33 kap. 9 § gierrebålkan ja 50-52 §§ tjuottjudusprosåssalågan (1971:291).

Suomagiella, meångiella ja sámegiella åvddåskåvllådåjman ja vuorrasijhuvson

17 § Gå kommuvnna tjuottjudusguovlon sajev åvddåskåvllådoajmmaj fållå 2 a kap. 1 ja 7 §§ milta skåvllålågan(1985:1100), galggå kommuvnna sajev fållat månåjda gej sujtoaddne dav rávkkå åvddåskåvllådåjman gånna ålles jali oase dåjmas li suomagiellaj, meångiellaj ja sámegiellaj.

18 § Kommuvnna tjuottjudusguovlon galggå sunji gut ådnu fållat máhttelisvuodav ållåsav jali åsijt oadtjot dat fållam dievnastusås ja sujtos vuorrasijhuvso ráma sinna, barggijs gudi máhtti suomagielav, meängielav ja sámegiela. Dan láhkáj la aj kommuvnajda tjuottjudusguovlo

álggolin, jus kommuvnan li bargge gudi gielav máhtti.

Tjuoldas

19 § Jus sierra oare gávnnuji oadtju ráddidus biejadusájt diededit vaj soames fábmudahka mij la ráddidusá vuolen galggá tjuoldastuvvat 8 § adnemis. Sämmláhkáj la aj lánndadikkijda ja kommuvnajda ráddidusá fábmódime maññela ássijjn ma kommuvnafábmudagájda guoski.

Dåbelijtjuovvom j.n.v.

20 § Tjuovvot galggá mak tjuottjudusfábmudagá dáv lágav anedi. Ráddidus diedet biejadusájt makkár fábmudahka jali fábmudagá galggi dåbelijtjuovvoma ávdås vásstedit. Dat dåbelijtjuovvomåvdåsvásstádus ij ietjá fábmudagáj gähttjoåvdåsvásstádusáv unneda.

21 § Fábmudahka manna la åvddålijtjuovvomåvdåsvásstádus galggá aj rádevaddema, diededime ja sjimugis dájmej baktu viehkedit ietjá tjuottjudusfábmudagáj lága adnemijn.